

La guerra a Argentona de la família Pagès i Petit

ORIOI MARFÀ

Divuit de juliol de 1936, esclata la guerra civil espanyola. La família Pagès i Petit és passant l'estiu en una casa llogada de la família Valls a la plaça Ballot, al costat mateix de la torre modernista del doctor Massip, avi d'en Josep Ma Espinàs i al davant del casal de l'Antoni Marfà i Serra, impressor mataroní amb qui més tard, en acabar la guerra, els Pagès i Petit s'hi emparentaran.

A la casa d'estiueig de la família Pagès i Petit hi viuen en Josep Oriol Pagès i Bernis, de Sant Feliu de Guíxols, fill d'indiano ganxó i, aleshores, ja advocat de confiança del notari Francesc Espriu i Torres, pare de Salvador Espriu; la seva esposa Engràcia Petit i Fonoll, també guixolenc, filla de l'enginyer industrial i xocolater Feliu Petit i Sibils que va heretar la fàbrica de xocolata Jaume Boix al barri de Sants; la filla d'ambdós, la meua mare, Josefina Pagès i Petit, aleshores amb quinze anys d'edat; una tia soltera de l'avi Oriol, Presentació Pagès i Casas i la minyona Dolors (Lola) Rebull i Sabaté vinguda de joveneta a servir a Barcelona provinent del poble d'El Molar al Priorat. La família Pagès i Petit és amiga de la família Espinàs i són també veïns d'escala a Barcelona dels pares de Josep Maria Espinàs. Naturalment la pubilla dels Pagès i Petit, Josefina coneix Josep Ma Espinàs que, aleshores, té nou anys i passa els estius a la casa de l'avi Massip a la plaça Ballot. Més tard tot i la diferència d'edat d'ambdós, en Josep Maria i la Josefina varen mantenir una bona

La mare i el pare:
Josefina Pagès i Petit i
Eduard Marfà i Mercader

relació d'amistat.

La situació durant les primeres setmanes després d'haver esclatat la guerra és inquietant per a tothom i, en particular, per a la gent benestant i especialment per a les famílies que passen l'estiu a Argentona. Força d'aquestes pateixen en llurs cases registres per part dels anarquistes de la FAI. També en varen patir els Pagès i Petit a la plaça Ballot. Sortosament sense més conseqüències que l'ensurt, precedit de la caiguda escales avall de la tieta Presentació que a com a conseqüència del daltabaix perd, just en el moment que entraven els militants de la FAI dins la casa,

totes les monedes que gelosament guarda a les butxaques de la bata i que els anarquistes s'enduen sense cap escrúpol.

El pis dels Pagès i Petit a l'Eixample barceloní és buit i, per tant, corre el perill de ser confiscat o ocupat per altres persones. Cal prendre mesures per evitar-ho. Mesures que consisteixen que l'avi Oriol, la tieta Presentació i la Lola, la minyona, tornin al pis barceloní i Engràcia i sa filla Josefina restin a Argentona. Tot amb tot, Argentona sembla més segura que no pas Barcelona uns mesos més tard d'haver esclatat la guerra. Però el lloguer, limitat als mesos d'estiu, de la casa d'esti-

ueig dels Valls a la Plaça Ballot, arriba a la seva fi i cal cercar un altre lloc per allotjar l'Engràcia i Josefina. On?

A l'hotel Colón d'Argentona, que no feia gaire anys que s'havia inaugurat, lloguen habitacions, però la situació de manca d'aliments fa que es lloguin només amb dret a cuina, sense servei de restaurant. Per tant, els estadants cal que s'espavilin pel seu compte per trobar viandes per sobreviure. I així és com Engràcia i Josefina, mare i filla, s'hostatgen a l'hotel Colón en una de les seves cambres. Som ja, a començaments de la tardor de 1936, a l'hotel Colón d'Argentona. Els diners serveixen de poc o de res. I és principalment el canvi el que permet aconseguir quelcom per menjar. Però, què poden canviar Engràcia i Josefina; doncs pràcticament res; tenen diners, però els diners no serveixen per a gaire res. Què els cal fer? Doncs, senzillament anar a captar de bon matí, cada dia. On? Doncs, pels masos del voltant del poble. Els més generosos amb elles són els de Can Bellatriu amb qui mantenien d'abans una bona relació. Però que aconseguixen per menjar? Doncs, poca cosa: des de peles de

La mare: |
Josefina Pagès i Petit

L'àvia: |
Engràcia Petit i fonoll

L'avi: |
Oriol Pagès i Bernis

faves, de pèsols o de patates fins a fulles de col o de coliflor, de vegades, poques, algun ou o una mica de llet per a Josefina, altres vegades unes ales o una carcanada de pollastre o de gallina, un cap de conill, uns menuts de corder. Ben poca cosa.

L'avi Oriol ve a Argentona un cop per setmana amb la línia d'autobusos que funcionen amb gasogen i que fan el trajecte Barcelona-Mataró o amb el tren i després amb el tramvia Mataró-Argentona que malgrat la situació de guerra va funcionant gairebé sense interrupcions. Per poc que

pugui porta per a la dona i la filla alguna vianda aconseguida d'estrangers o a les cues de racionament a Barcelona. La Lola que es va mantenir com per miracle prou refeta durant tota la guerra no pot anar a fer les cues de racionament; la fan literalment fora per grassa... Hi va l'avi Oriol, cada cop més magre. La fàbrica de xocolata de l'avi Feliu no funciona per manca de matèria primera, per tant tampoc disposen de xocolata per poder canviar per altres aliments.

Qui menja bé a l'hotel Colón? Doncs, ni més ni menys que un fabricant d'espardenyes que s'hi allotja i en té tota la cambra plena de parells. Cada matí dins d'una

bossa n'agafa dos o tres parells. Volta pels masos o les cases del poble i torna feliç amb un pollastre, amb un conill, amb uns quilets de patates, amb un cistell de pèsols o de faves, amb un litret d'oli o amb unes quantes ametlles, avellanes, figues o algunes peces de fruita del temps. Vet aquí el fabricant! A la cuina de l'hotel qui pot manllevar un raig d'oli o un tros d'alguna menja del veí. Ves, que cal fer si no... La gana fa que els benestants burgesos perdin les formes i que s'espellinguin sense massa miraments: campi pugui.

Qui s'hostatja a l'hotel Colón? Doncs, majoritàriament gent benestant, burgesos, del país, com Engràcia i Josefina. Però també algunes famílies jueves que han fugit de les primeres persecucions i progrons que tenen lloc ja a Polònia, a Alemanya, etc... Uns d'ells, els Coen, parents dels Bassat. Alberto Bassat i Nurié Frances s'han fet una casa d'estiueig a Argentona i la inauguren justament el dia 18 de juliol del 1936; no tornen a Barcelona d'immediat; s'instal·len a la casa d'Argentona permanentment a

